“Fantastik” Adlı Kitapta
Masonluk İle Bağlantılı Anlatımlar - II

Efes’in büyük tiyatrosunda Beethoven’in 9. Senfonisi’nin son bölümü başlamıştı. Yasef Bey, kulağını müziğe daha iyi verebilmek için gözlerini kapatmıştı.

Benim de kulağım müzikteydi. O spiritüel boşluğun ve iletişimin içinde, müzikle birlikte mutluluk dolu bir huzur vardı. Tüm bedensel ve fiziksel duygulardan arınmış, ruhsal bir ortam içindeydim.

Gökyüzündeki yıldızlar geceye asılmış, bizi izleyerek belki de mantıksız duygularımızı analiz ediyor gibiydiler. Bu gece bir hilâl gibi olan aydan yansıyan ışık, orada bulunanların ruhunda sınırsız ilhamlar yaratarak ruh dünyalarını zenginleştiriyordu. Ben, söz ettiğim genişleme ve spiritüel yolculuk ile bütünleşmelerle, sözcüklerle anlatamayacağım, sonlu yaşama yabancı duygularla doluyordum.

Yasef Beyle zihinsel iletişimle konuşmaya devam ediyorduk. Ondan, Masonluğu biraz daha anlatmasını rica ettim.

O kadar doluydu, anlattığı o kadar çok şey vardı ki, burada bunların hepsini birden aktarmakta güçlük çekiyorum. Zaten, -fark etmişsinizdir- yaşı benden hayli ileri olduğu için dili de biraz ağdalıydı. Ancak kimi zaman eski, kimi zaman güncel dilde yerine oturmuş yeni terimleri kullanıyordu. Bunu hoş görmek gerek. Ne de olsa dünya savaşı döneminin çocuğuydu o. Kökenine bakarsanız Alman asıllıydı. Ancak pek küçükken gelmişti Türkiye’ye. Zihni geçmişe, eskiye kaydıkça zaman zaman bulanıyordu.

Şimdi de Masonluk ile bağlantılı olmak üzere anlattıklarının arasında bana en önemli ya da ilginç gelen noktaları özetleyeceğim.

Üyesi olduğu mason locası, -burada adını da verebilirdim çünkü söyledi ama haydi onu pas geçeyim- iki haftada bir toplanıyormuş.

Ancak Yasef Bey bu kurumu öyle sevmiş, öyle ısınmış ki, toplantıya gidebilmek için iki hafta beklemek ona ağır geliyormuş. Diğer günlerde aynı yerde toplanan başka localar da varmış. İsteyen istediği locanın toplantısına katılabiliyormuş. Dolayısıyla Yasef Bey haftada en az bir kez loca toplantısına gider olmuş. Karısı da onun bu suretle çok mutlu olduğunu görerek, daha sık gitmesi için teşvik bile etmiş.

Çevresinde görüp önceleri pek anlam veremediği simgesel nesnelerin masonlarca nasıl yorumlandığını öğrenmeye başlamış.

Toplantı yapılan yere "mabet" deniyormuş; bu da bir simgeymiş, çünkü orada tapınma ya da dua gibi bir şey yokmuş.

Simgelerin çoğu "Operatif Masonluk" olarak anılan eski çağların bina inşaatı mesleğinden alınma, diğerleri de yüzyıllar öncesinin çeşitli ezoterik topluluklarından kalma şeylermiş.

Bugün bunların hepsi işlevlerini yitirmiş olsa bile insanlara yararlı çok geniş simgesel açılımlar içinde değerlendiriliyormuş. Hatta birçok kültürde ve çeşitli dinlerde birbirlerinden alınma simgeler varmış.

Şu "mabet" sözcüğü bana biraz dini içerikli gelmişti. Fakat Yasef Bey'in bu konuda yaptığı açıklama ile rahatlamıştım. Demek orada bir tapınma falan yoktu.

Müslüman olduğum halde, yurt içinde ve dışında her dinin kutsal yerlerini ziyaret etmiş, cami, kilise, katedral, sinagog vb. her ne olursa oralarda kendime göre dua etmiştim.

Dua, aynı zamanda bir meditasyon gibiydi. İnsana umut, güven ve huzur veriyordu.

Ben dinimin farzlarını yerine pek getirememekle birlikte, her yerde ve fırsatta dua ederdim. Özellikle de kendi başıma sportif egzersizler yaparken… O anda bedenimde kan dolaşımını, hücre ve organlarımı çok daha iyi hisseder, hem bedenimin hem evrenin bütünlüğünü duyardım. Antenlerim çok güçlü çalışırdı. Evrenin gücünü, o ilâhiliği hissetmek, benim vazgeçilmez tapınmamdı.

Bu nedenle Masonluktaki "mabet" sözcüğünün de yadırganacak bir yönü olmamalıydı. Öğrenmek, çalışmak, insan yararını, birlik ve bütünlüğü gözetmek de tapınmanın bir başka türü değil miydi? Hatta birisi, emeğin ve bir şey yaratmanın kutsal olduğunu ileri sürerken, "Çalışmak tapınmadır" bile dememiş miydi?

Yasef Bey, bir açılım daha getirmişti: *«Öteki lisanlarda "temple" diye bir kelime var. İşte bu mabettir. Fakat orası illaki bir cami, kilise veya sinagog gibi bizim dinlerimizden birinin ibadet yeri olmayabilir. Sadece mukaddes bir yer olarak görülür. Nitekim Masonluğun gayesi de bir zaviyeden bakılınca mukaddestir. Onun için masonların çalıştığı yere mabet denilmesinde gayri tabii bir şey yoktur.»*

Onun yaptığı açıklamaya, benim de düşünce tarzıma bakınca evet…

Ancak toplumdaki insanların çoğu böyle düşünemeyebiliyor.

Onları da sınırlı bir tarzda düşündükleri için hoş görmek gerek; çünkü koşullandırılmışlar.

Gerek Yasef Bey ile olan zihinsel iletişimimizde anlattıkları gerekse kendi araştırmalarımla şunu öğrendim:

Günümüzdeki Masonluğun kurumsal bakımdan geçmişi olsa olsa üç yüz yıl kadarmış. Fakat temeli binlerce yıl öncesine dayanıyormuş. Önceki devirlerde ezoterik nitelikli örgütler ve bunların gizli öğretileri varmış. Zamanın gereğine uygun yöntemler, simgeler kullanırlarmış. Bunların arasında en önemli yer tutanlardan biri de hemen tüm dinlerce kutsal bir kent sayılan Kudüs'te günümüzden üç bin yıl kadar önce inşa edilmiş ünlü Süleyman Tapınağı'nın yapımı sırasında ortaya çıkmış.

Tapınağın yapımında çalışan çırak ve ustaların meslekî çalışmaları ve bunlarla bağlantılı olup birer sır olarak nitelenen bilgi birikimleri varmış. Bu bilgiler nesilden nesle aktarılmış. Sonraki inşaatçı masonlar, hep Süleyman Tapınağı gibi güzel bir yapıt vermeyi hayal edermiş.

Böylece o tapınak, günümüzdeki masonların tüm insanları kapsayan bir barış ve mutluluk ülküsünün simgesi olmuş.

Birdenbire aklıma bir şey gelmişti.

Yasef Bey'e *«Siz o tefekkür hücresi denilen yere girmeden önce üzerinizdeki tüm parayı ve değerli her ne varsa aldıklarını söylemiştiniz. Peki, ne oldu? Onlarda mı kaldı?»* diye sordum.

Şayet bunu gerçek yaşamda sorsaydım, yanıtlarken mutlaka yüzüne geniş bir gülümseme yayılacaktı.

Şöyle olmuş: Hani celsenin sonunda "dul kesesi" olarak anılan bir kese dolaştırıldığını ve herkesin ona bir katkıda bulunduğunu ama gereksinmesi olanın da alabileceğini söylemişti ya!

Onu önüne getirdiklerinde, Yasef Bey de karınca kaderince bir katkıda bulunmayı öngörmüş. Fakat elini cebine atmış ki, ne cüzdanı var ne de başka bir yerinde az da olsa parası.

Tam o sırada loca başkanı seslenerek, *«Evet, insanın böyle sıkıntılı durumları da olabilir. Ne yapacağını şaşırır. Daha önce sizden almış bulunduklarımızı şimdi size geri verelim ki, siz de görevinizi yerine getirme olanağına sahip olun»* demiş.

Aslında bu sadece Masonluğa özgü bir uygulama olmasa gerek.

Bu tür geleneklerin benzerleri antik dönemlerden beri birçok ezoterik kurumda, meslek ve dayanışma örgütlerinde, dinlerde, tarikatlarda, sufîlikte, tasavvufta, tekkelerde, birçok yerde var. Hele "dul kadın hakkı" diye bir kavram var ki, bu evrensel sayılır. Bunlar geniş anlamlı felsefî öğretiler.

"Masonluktakileri niçin yadırgıyoruz" diye düşündüm.

Yadırgıyoruz çünkü Masonluğa karşı olan kimseler, sırf Masonluğu kötüleyebilmek amacıyla yazdıkları kitaplarda bu uygulamayı da tersyüz etmiş, bambaşka bir kapsamda göstermişler. Biz de onlara kanmışız. Tarih boyunca süregelen gelenekleri ya hiç öğrenmemişiz ya da unutup gitmiş, kendimizi bugünün salt maddî dünyasına bağlamışız.

Şunu da göz önünde tutmalı: Günümüzdeki Masonluk Avrupa'da, Hıristiyanlığın yaygın hatta tek din olduğu bir çevrede doğmuş. Bu nedenle ritüelleri de sanki Hıristiyanlığa eğilimli gibiymiş; belki yanlış kanılar biraz da ondan ileri geliyor.

Fakat Roma Katolik Kilisesi'nin Masonluğu aforoz ettiğini, daha birçok yerde din adamlarının Masonluğa şiddetle karşı çıktığını öğrenince insan şaşırıyor.

Demek aslında Hıristiyanlık da Masonluk üzerinde sanıldığı kadar etkili değil. Dolayısıyla Masonluktaki dul kesesi ile kiliselerdeki bağış kutusunu kesinlikle benzeştirmemeli.

Yasef Bey'e göre bu geleneksel uygulamanın bir simgesel anlamı da vardı. Tefekkür hücresine girmeden önce üstlerindeki maddî değerlerin alınışı bir bakıma doğaldı; insan öldüğünde onları yanında götüremezdi. Bu, insana kötülük getirebilecek olan tutkulardan ve maddeden sıyrılıp, alçak gönüllü olmayı benimsemek anlamını da taşıyordu. Böylece, maddî değerlerin terk edilebileceği fakat manevî değerlerin sürekli olacağı anlatılmak isteniyordu.

Buna karşın Yasef Bey en çok alyansının geri verilmesinden ötürü memnun olmuş. *«Cüzdan kalabilirdi de»* dedi, *«Helâl olsun!»*

Zaten daha sonra bir bağış yapmış; yoksul ve düşkünlere yardım olarak iletilsin diye...

Bu arada, üzerinde uzun uzun düşündüğüm bir soru geldi aklıma.

Madem yoksulun sıkıntıları olduğu kabul ediliyor ve buna saygıyla bakılıyordu, o zaman duyduğuma göre bu örgütte alınan yüksek aidatlar nedendi? Yoksa böyle bir şey de başkalarının uydurmacası mıydı? Hatta ülke çapında pek ünlü bir yazarımız, Masonluk hakkındaki kitabında "Orada parayı veren düdüğü çalar." bile demişti. Bunun masonik felsefeyle bağlantısı nasıl açıklanabilirdi?

«Aidatlar öyle zannedildiği kadar yüksek değildir» dedi Yasef Bey, *«Bu da işin aslını bilmeyenler tarafından mübalağa edilmiştir. Birçok derneğin ve kulübün aidatı, bir mason locasında alınmakta olandan çok daha yüksektir.»*

Anlattığına göre, diğer sosyal kulüp ve derneklerin başka gelir kaynakları varmış. Doğru, vardır. Ancak herhangi bir mason derneğinin tek gelir kaynağı üyelerinin ödentileriymiş.

«Orada bir işletme olduğu, temizliğinin yapıldığı, güvenliğinin sağlandığı, kışın kaloriferi yakılarak ısıtıldığı, buna benzer daha birçok masrafının olduğu da düşünülmeli» dedi Yasef Bey ve bir de şunu ekledi: *«Üstelik biz masonlar oraya, toplantıya gittiğimizde mutlaka bir şeyler öğreniyoruz. Evet, esasen gayemiz insanlığa hizmettir ama önce biz orada bize verilen hizmetten faydalanıyoruz. Bunun da bir karşılığı olmalı.»*

Görüşmemizin bu aşaması biraz diyaloga dönüştü.

«Peki ama o zaman oraya ancak o aidatı verebilecek olanlar alınır; asıl kendini geliştirebilecek ve insanlığa katkıda bulunabilecek olmakla birlikte, cebinde yeterli parası olmayanlar alınmaz, öyle değil mi?»

«Evet öyle. Bunun da iki sebebi var. Bir kere mason locası menfaat temin edilecek yer değildir. Hâlbuki orada belki başka hiçbir müessesede görülmeyen bir kardeşlik sevgisi vardır. Maddî durumu iyi olmayanlar, bunu istismar ederek kendilerine bir fayda sağlamaya teşebbüs edebilir. Bunun olmaması lazımdır. Öteki de şudur: Her mason, loca toplantısına gelirken özel hayatındaki müşküllerini bir tarafa bırakmış olmalıdır. Bu müşküllerin başında geçim sıkıntısı gelir. Eğer öyle bir sıkıntısı varsa, orada yapılacak çalışmalardan ne kendisine bir fayda olur ne de o müşterek çalışmalara kendisini kâfî derecede verebilir.»

«Masonluğa girdikten sonra işi bozulmuş, maddi sıkıntıya düşmüş, aidatını ödeyemez duruma gelmişse?»

«Onun çaresi vardır. Şayet vaziyetini hiç kimseye belli etmemek ister ve vakti geldiğinde aidatını ödemezse, gayri muntazam ilan edilir. Fakat üstad-ı muhtereme gider durumunu anlatırsa, bir çare bulunur.»

«Gayri muntazam?... O ne demek?»

«Masonluğun belli kaideleri vardır. Aidatını vaktinde ödemek de bunlardan biridir. Çünkü birisi öder, ötekisi ödemezse eşitlik bozulur. Bunun için de aidatını ödemeyenlerin kaydının silinmesi mecburîdir. Biz ona intizamın bozulması ya da gayri muntazam duruma düşmek deriz.»

«Yani Masonluktan çıkarılır.»

«Hayır, kat'iyen... Hiç kimse bir defa mason olduktan sonra artık Masonluktan çıkarılamaz. Fakat locadaki eşitlik prensibi de bozulamaz. Bunun için aidatını ödemiyorsa geçici olarak çalışmalara katılamaz. Bir gün vaziyetini düzeltir de dönmek isterse, ona kapımız açıktır.»

«Böyle ayrılıp da sonra yine dönenler olur mu?»

«Olur ama seyrektir. Bazı kardeşlerimiz gayri muntazam olduktan sonra artık Masonluğu unutuyor. Belki daha başından beri icabı veçhile ısınamamış oldukları içindir bu. Bazılarının da dönmek ağırına gidiyor. Bunu bir gurur meselesi yapıyorlar. Hâlbuki Masonlukta gurura yer yok. Kardeşlik prensibi ve duygusu her müşkülü çözer.»

Yasef Bey konuyu açıklamaya çalışmış ama bana göre bu açıklama yeterli olmamıştı. Anladığım kadarıyla, bu gibi sorunlara "Kol kırılır; yen içinde kalır." tarzında onarıcı çareler üretiyorlardı.

Bir başka sorum üzerine Yasef Bey "mabet" denilen yeri de anlattı.

İçinde hiçbir şey olmasa, büyücek bir salon gibiymiş. *«Neresinden ve nasıl başlasam ki?»* diye geçirdi zihninden bunu anlatırken.

Giriş kapısının iki yanında birer yüksek sütun varmış. Dediğine göre, çok eski çağlardan beri gerek tapınakların gerekse diğer önemli binaların ana giriş kapısının iki yanına hep böyle iki sütun dikilirmiş. Bu sütunlar eskiden binanın girişinin görkemini artırırmış ama Masonlukta iki zıt ve birbirini bütünleyen kavramı temsil ettiği benimsenirmiş; bunlardan en önemlisi de doğum ile ölüm kavramlarıymış.

Salonun ortasında yerde siyah ve beyaz karelerden oluşan bir bölüm olurmuş; üç köşesinde de her biri antik bir mimarî düzende yapılmış birer sütun örneği... Bunlardan biri "akıl ve bilgelik" biri "kuvvet", üçüncüsü ise "güzellik" kavramını temsil edermiş. Bu sütunlara çok önem verilirmiş. Simgesel olarak evrendeki düzenin bu üç sütun üzerine yerleştiği benimsenirmiş. Nitekim bir locanın çalışmasında her celse açılırken bu sütunların üzerindeki ışıklar birer birer yakılır, sonra da «Çalışmalarımıza akıl ve bilgelik yön versin; kuvvet onu tamamlasın, güzellik de süslesin.» denirmiş. Celse kapatılırken de ışıklar söndürülür, aynı dilek tekrarlanırmış.

Bu sütunların ortasında yer aldığını söylediği siyah ve beyaz kareli bölme zihnime takılmıştı; ne anlama geldiğini sordum.

Bu konuda net bir açıklama yapmaktan kaçındı. *«Şimdi ben ne desem bana göre doğru olur; sadece benim fikrimdir»* dedi, *«İyiler ve kötüler diyebilirsiniz, doğrular ve yanlışlar, aydınlık ve karanlık, bilinenler ve bilinmeyenler de diyebilirsiniz. Her bakımdan birbirine zıt mefhumlar. Herkes kendi yorumunu yapar ve hepsi kendine göre doğrudur.»*

Aklıma bir şey takılmıştı ama "Acaba fazlaya mı kaçmış olurum?" diye cesaret edip soramıyordum. Bu da o siyah beyaz kareli döşemenin dördüncü köşesinin niçin boş olduğuydu.

Ben soramıyorsam da aklımdan geçirmiştim ve karşılıklı zihinsel iletişim içinde olduğumuz için Yasef Bey de algılamıştı.

«İşte o belki de Masonluğun felsefesinin tamamının bir simgesidir» dedi. *«Bu konu üzerinde birçok kardeşimizin yaptığı çalışmalar vardır. Herkes konuya bir başka açıdan bakmıştır. Kim bilir, o köşeye hiçbir şey konulmamış olmasının esbabı mucibesi belki de bu fikirlerin üretilmesine imkân sağlamaktır.»*

Mabet dedikleri bu yerin girişindeki o iki sütunun içeriye doğru önünde, sağda ve solda üçgen biçiminde birer masa varmış. Bunların arkasında "nazır" denilen görevliler otururmuş. Bu kişiler, "üstad-ı muhterem" denilen loca başkanının yardımcılarıymış. Onların karşısında, salonun öteki yanında ve tam ortada yüksekçe bir platform üzerinde üstad-ı muhteremin masası varmış. Gerek üstad-ı muhterem gerekse nazırlar, celse sırasında ritüel uyarınca ellerinde birer tokmak tutarmış ama Masonlukta buna "çekiç" denirmiş; otoriteyi simgelermiş.

Bir yerde mutlaka eğri büğrü bir taş ile tam küp biçiminde kesilmiş bir taş bulundurulurmuş. Bunlardan öncekine "hamtaş" ötekine "küptaş" derlermiş. Hamtaş, bilgisizliğin, ilkelliğin, noksanlığın, pürüzlü oluşun simgesi sayılırmış; sıradan bir insanın karşılığıymış bir bakıma. Kişisel gelişim için onun yontulması ve küptaş biçimine getirilmesi gerekirmiş. Yasef Bey, *«Yeterince eğitilmemiş, olgunlaşmamış insan, ocaktan alınmış ham taş gibidir. Yonttuğumuz hamtaş, kendimiz, yontma işi de kişisel tekâmülün sembolüdür.»* dedi.

Bu dediği sanatta da geçerliydi. İnsanların çoğu bir ham taşa bakar ve onun şekilsiz görüntüsünden başka şey göremez. Çünkü kendini geliştirmemiş olanlar için sadece dış görünüş söz konusudur. Oysa o taşı yontmaya başlayanlar, sonlu yaşamlarında ilâhî yaratıcılığın yoluna girer. Bu yüzden olumlu bir yaşama giden yol ve gelişme, ham taşın evriminden geçer. Yontma, biçimlendirme, törpüleme, cilalama ve sonunda ortaya çıkan harika bir eser gibi…

Bilim, bilgi, sanat, bilgelik, ruhsal gelişim, çalışma, okuma, uygulama, bedensel ve ruhsal eğitim, insanları olumlu yaşamaya götürür. Böylece sadece kendilerine değil topluma da yararlı bir insan olurlar.

Masonluktaki bu "hamtaş" güzel bir örnek… Bunu ben de kendim için öteden beri kullanırım. Herkesin yontulması gerekli yanları var. Hiçbir şey kendiliğinden oluşmuyor. Acıların bile gelişmemize yardımı oluyor. Bu değişime giremeyenler, gelişmekten yoksun kalıyor.

Yasef Bey ile ham taş üzerinde söyleşirken, aklıma Mikelanj ile bağlantılı bir anlatı gelmişti:

Birisi ünlü heykeltıraşa sormuş: «Bir ham taşın içinden nasıl böyle harika eserler yaratıyorsunuz? Anlamak olanaksız.»

Mikelanj, «Anlamayacak ne var ki?» demiş, «Ben bir şey yapmıyorum aslında. O harika eser dediğiniz zaten taşın içinde. Ben sadece fazlalıklarını yontuyorum.»

Ben de yıllardan beri ham taşımı yontmaya çalışıyordum. Bu işe devam etmeliydim. Yasef Bey ise bu düşüncemi yanlış algıladı: *«Mason olmak mı istiyorsunuz?»* diye sordu.

İşte bunu hiç düşünmemiştim ama *«Olamaz mıyım?»* dedim.

«Elbette olabilirsiniz» diyerek beni teşvik etti, *«Herhangi kötü bir niyet taşımayan, insanlık uğruna çalışmak üzere kendini geliştirip olgunlaştırmak isteyen herkes olabilir.»*

Yasef Bey'den öğrendiklerimi anlatmaya devam ediyorum.

Üstad-ı muhterem denilen loca başkanının arkasındaki duvarda üç simge bulunurmuş; güneş, ay ve içinde bir göz olan bir eş kenar üçgen.

Güneş bilginin, ay bilgeliğin, üçgen ise bilimsel yöntemin simgeleriymiş. Üçgenin içindeki göz, karanlığın bilgisizlik, ışığın bilgi olup, hep ışığın aranması ve gözlenmesi gerektiğini vurguluyormuş ama Yasef Bey'in dediğine göre bunu başka türlü yorumlayan, ona "her şeyi gören göz" diyerek Tanrı'nın insanların tüm yapıp etmelerini gördüğünü kabul eden masonlar da varmış.

Bana göre bu Masonlukta yadsınmıyorsa, bir sakıncası da olmamalıydı; öyle ya da böyle, o da olumlu bir amacı yansıtıyordu.

Üstad-ı muhteremin masasının önünde bir kürsü varmış; üzerinde de kutsal kitaplar...

Bu konu üzerinde Yasef Bey, *«Masonlukta çok çeşitli hatta yer yer çelişkili eğilimler var»* dedi, *«Benim üyesi olduğum büyük locaya bağlı localarda sonradan kutsal kitaplar kaldırıldı. Yerine sayfaları boş olan bir beyaz kitap kondu. Bunun sebebi de bildiğim kadarıyla hiç kimseyi belli bir dini mükellefiyet altına sokmamak, kimsenin dinine inancına karışmamaktı. Fakat başka büyük localarda bu kürsü üzerine mutlaka kutsal kitaplar konmaktadır. Ancak orada kutsal kitapların bulunması o büyük locanın bir dinî mahiyet taşıdığını göstermediği gibi aksi de dinin inkâr edildiği manâsına gelmez.»*

Kafam karışmıştı. *«Ayrıca bir de büyük bir loca mı var?»* diye sorma gereğini duydum.

Yasef Bey bunun bir masonik terim olduğunu, çok sayıda locanın bir araya gelmesi suretiyle oluşan örgüt ya da derneğe geleneksel olarak "büyük loca" dendiğini söyledi. Hatta bir de ek açıklama yaptı.

Eskiden yani onun Masonluğa girdiği yıllarda loca yerine "mahfil" terimi kullanılırmış. Sonradan, onun üyesi olduğu mason kuruluşunda kullanılan terimlerin birçoğu değiştirilmiş. Yasef Bey önce bu yeniliklere adapte olmakta güçlük çekmiş ama sonra alışmış.

Sözünü ettiği o kürsünün üzerinde ayrıca mutlaka bir gönye ile pergel, bir de kılıç bulunurmuş. Hatta bunlar oradaki kitap ya da kitapların üzerine konurmuş. Şayet bu durum bir bina ile benzeştirilecek olursa; kitap binanın temelinin, üstündekiler ise asıl yapıyı oluşturan öğelerin karşılığı sayılırmış.

Anlattıklarına bakınca, ben o kürsüyü birçok dinin tapınağında, özellikle kiliselerde yer alan sunak ile benzeştirdim.

Pergel ile gönye evrende ve yaşamda her şeyin matematiksel bir düzeni olduğunu simgeliyormuş. Bunlar hep bir arada bulunurmuş ama şayet ayrı ayrı alınacak olursa, gönye maddî kavram ve değerlerin, pergel ise manevî olanların simgesel ölçümü sayılabilirmiş.

Ben biraz sabırsız davranıp, *«Peki ya kılıç?»* diye sorunca, Yasef Bey onun çok çeşitli simgesel anlamlara gelebileceğini söyledi; ancak orada güven ile saygının ve güç ile enerjinin birleşimi olarak düşünülebilirmiş.

Yasef Bey'e göre kılıç, Masonlukta bir anlama bağlanması zor simgelerden biriydi. Şöyle dedi: *«Çünkü öteki semboller, bizim Operatif Masonluk adını verdiğimiz eski çağların inşaatçılık mesleği ve sanatından alınmadır. Kılıç ise farklıdır; onun kaynağı şövalyeliktir. Bu ise durumu karmaşıklaştırmaktadır.»*

Kılıçlar belki geleneksel yapıdan kalan bir simge olabilirdi ama Masonluk hakkında çok yanlış düşüncelere de yol açabilirdi. Ya daha derin bir anlamı olmalı ya da heyecan verici bir alegori yaratmalıydı. Varsa, belki bunu da öğrenecektim.

Mabedin iki yanında yani üstad-ı muhterem ile nazırlar arasında, masonlar için boylu boyunca oturma yerleri varmış. Hiyerarşik bakımdan bir pozisyonu olanlar ise üstad-ı muhteremin yanında otururmuş.

Ancak bu arada belki pek kimsenin dikkat etmediği fakat Yasef Bey'e göre çok önemli bir simge daha varmış. Kendi içinde yer yer düğümlenmiş bir ip, duvarların tavana yakın bir noktasında mabedi çepeçevre sararmış. *«Bana göre Masonluktaki en önemli sembol işte budur»* dedi Yasef Bey, *«Çünkü bu birlik ve beraberliğin sürekli oluşunun, masonlar arasındaki kopmaz kardeşlik bağının sembolüdür.»*

Bu deyişi, ona bir başka soru sormaya yöneltti beni: *«Masonluğun amaç ve ülküsü mü daha önemlidir, yoksa masonlar arasındaki kardeşlik bağı mı?»*

«Kardeşlik duygusu ve bağı hepsinden daha mühimdir» dedi Yasef Bey, *«Çünkü o olmayınca, ötekilerin olması imkânsızdır.»*

Anlaşılan Masonlukta amaç ve ülkü ile kardeşlik iç içeydi.

Gene anladığıma göre, simgeler, dış görünüşlerinin altında çok derin anlam ve yorumlar getireceği, akılda daha iyi kalacağı için Masonluğun olmazsa olmazlarıydı. Yüzyıllardır dinler, kültürler, etik değerler ve çeşitli ahlâk anlayışları devirden devire birbirleriyle etkileşim gösterdiğinden, çoğu anonimdi ve özel bir topluma ilişkinlik taşımıyordu. Bu yüzden Masonlukta simgeler kutsallaştırılmadan, hiçbir topluma özgü tutulmadan kullanılıyordu.

Yasef Bey'in dediğine göre, Masonlukta ritüelik olmasa da sık sık kullanılan şöyle bir deyiş varmış: *"Burada her şey simgedir... Arayın bulursunuz!... Çalışın öğrenirsiniz!"*

Bunu bilmeyenler, sırf simgelere bakıp orada hayvanların hatta insanların kurban edildiği törenler düzenlendiğini, büyüler yapıldığını, kılıçlar çekildiğini ve gizli girişimler düzenlenerek başka ülkelere, gizli amaçlara hizmet edildiğini sanıyor, sanmakla da kalmayıp bu sandıklarının gerçekliğine inanıyor ve iddia ediyorlardı.

Demek ki masonlar, simgelerini ve çalışmalarını anlama düzeyine gelmemiş, belki okumuş ama kafalarının içi aydınlanmamış bağnaz insanlardan, öte yandan Masonluğa girmek isteyip de girememiş olan kimselerin haset ve iftiralarından korunmak için çalışmalarını kapalı bir düzen içinde yürütüyorlardı.

Anladığım kadarıyla Masonlukta yorum vardı ama putlaştırma yoktu.

Yasef Bey'in sözünü ettiği şu siyah-beyaz, dama ya da satranç tahtası gibi düzenlenmiş yer döşemesi üzerinde bir de ben düşündüm.

Yasef Bey bir ara onun M.Ö. 10. yüzyılda Kudüs'te inşa edilmiş olduğu söylenen ve Tevrat'ta söz edilen Süleyman Tapınağı'nın girişindeki döşemeyle benzerliğini kurmuştu ama bana göre Masonluğa eski simyacılardan alınma bir simge olmalıydı.

Beyaz var olanların toplamıydı; güneş ışığı tayfındaki yedi asal rengin senteziydi. Siyah ise bir renk olmayıp, tümüyle yokluk anlamındaydı. Şu halde siyah ile beyaz varlık ile yokluğu, olan ile olmayanı geometrik bir şekilde simgelemekteydi.

«Ben de mason olsaydım, oradaki üstatlar benim bu yorumlayışımı acaba nasıl karşılardı?» diye düşündüm.

Ben bunu düşünürken Yasef Bey de elbette benim aklımdan geçenleri algılıyordu. *«Neden olmasın!»* dedi, *«Bir gün Masonluğa girerseniz, bunu kardeşlerimize anlatın.»*

O gece Yasef Bey'den Masonluk ilgili daha birçok şey öğrendim.

Ancak bu arada 9. Senfoni'nin son bölümüne gelmiştik. Yasef Bey heyecanlandı.

Bu yapıtın en çok beğendiği yeri burasıydı. Klasik müziği sevenlerin birçoğu için de öyledir. Burada koro devreye girer; insan sesi enstrümanlara üstün gelir.

Ancak koro kreşendoya geçince, Yasef Bey ile aramızdaki zihinsel iletişim koptu.

Zaten hep böyle oluyordu. Dış dünyadaki nispeten aynı düzeyde sayılabilecek ses titreşimleri arasına çok farklı bir frekans girecek olursa, bu bizi de etkiliyordu.

Bu konser beni nereden nerelere getirmişti.

Hayretler içindeydim!

Giz ve gizemli bilgilerin dışarıya aktarılamayacağı konusunda duyarlılık gösterilen Masonluk ve masonlar hakkında hayli bilgi edinmiştim.

Sanırım Bilge Ruh, bana doğrudan aktardıklarını kendi iç dünyamda değerlendirmem kadar, burada öğrendiklerimi de Masonluk hakkında bilgisiz ve kuşkucu olan insanlara anlatıp açıklayabilmem için bana bir görev vermişti.

Masonluğu mason olmayan birinin anlatması ne garip!

Bu bağlamda özetle şunları söyleyebilirim:

Temel kural olarak masonlar inançlarında özgür... Ancak localarda din, inanç ve politika tartışmaları yasak. Çünkü insanlar bu konularda çok hassas ve her an aralarında sürtüşme çıkabilir. Bu da masonlar arasındaki kardeşliği zedeleyebilir. Onun için bu konuları objektif olarak inceleyebiliyor ama tartışmaya girişmiyorlar.

Evrensel gerçeklerin araştırılması bakımından Masonluktaki tutum ile dinlerin yargıları arasında bazı farklar olabiliyor.

Masonlukta "Evrenin Ulu Mimarı" diye bir kavram geçiyor. Bunu sık sık, her toplantıda kullanıyorlar. Bu terim kimine göre açıkça "Tanrı" kavramının tam karşılığı; Masonluk simgelerini eski inşaatçılık mesleğinden aldığı için öyle denmiş. Kimileriyse bu kavramın tanımlanmasını uygun bulmuyor; bunu her masonun kendi düşüncelerine, kendi inançlarına, kendi sezgilerine göre tam ve kesin bir vicdan özgürlüğü ile tanımlayıp yorumlayabileceği bir yüce ilke olarak görüyor. Üzerinde kurumsal bir yorum ya da açıklama yapılmıyor.

Masonlukta ahlâk da çok önemli… İtiraf edilmemiş günah, açıklanmamış yanılgı, gerçek ahlâkın önünde engel sayılıyor… Gizli kalıp utanç perdesi altında saklanan yaşantının, insana ve topluma zarar getirebileceği öngörülüyor.

Azim, cesaret, çalışkanlık, umut, iyilik, dürüstlük gibi erdemler ve başta sevgi olmak üzere manevî duygular da Masonlukta pek önemli... Bunlara da çeşitli açılımlar getiriliyor.

Bir de "sır" ya da "gizem" sorunu var; mason olmayanların üzerinde çok durduğu hatta biraz korktuğu...

Aslında sır ya da gizem pek yok da susmasını bilmek, olur olmaz konuşmamak, her şeyi herkese, ulu orta anlatmamak var.

Gizemcilik ise; doğaüstü güçlerin var bulunduğu ve bunlarla ilişki kurulabileceği temeline dayanan dinsel dünya görüşü... Bunları Masonluktaki "sır" ile karıştırmamak gerekiyor. Zaten şöyle deniyor: "Masonluğun kendine özgü sırları yoktur; ancak kişilerin oluşturduğu ve yeterince anlama düzeyinde olmayanlardan gizli tutulan bir gizemcilik düzeni vardır."

Demek aslında ortada sır yok ama sır gibi tutulup gelişigüzel herkese söylenmemesi gereken şeyler var.

Burada "gizemcilik" sözcüğü farklı bir anlamda kullanılıyor; sırları korumak gibi …

Oysa Gizemcilik başka bir şey; mistisizm desek daha iyi… Bunun temeli antik çağlara hatta belki daha öncesine uzanıyor. Örneğin Eski Mısır'da Hermetizm, Çin'de Konfüçyüs ve Tao öğretileri, İran'da Mitraizm, Hindistan'da Brahmanizm, antik Grek ve Roma uygarlıklarında Pisagorculuk bunlardan sadece birkaçı…

İslâm toplumundaki tasavvuf da bunun örneklerinden biri… Hele Bektaşilik, bunu Anadolu'da doruğuna vardırmış. Ezoterik bir sistem çerçevesinde "Bilgiyi ehil olmayandan saklamalı" deniyor. "Fakat ehil olana mutlaka verilmeli" diye de ekleniyor.

Gizemciler, Tanrı'ya tapınma yerine onu anlama, ona ulaşma, onunla bütünleşme amacını güderdi. Bu yüzden tutumları halka açık olan dinlerden çok farklıydı. Nitekim bildiğimiz hemen her dinin yanı başında bir de gizemci akım oluşmuş.

Masonluk da bunlardan hem etkilenmiş hem esinlenmiş.

Ancak Masonluk, bunların yanı sıra çağımızın bilimsel gelişmelerine sırt çevirmiyor; insanlığın bilim yoluyla ortaya çıkardığı bulgulara da güveniyor; onları da kullanıyor.

Masonluk, felsefeyi çok geniş açılardan incelemekle birlikte, kendini hiçbir felsefî görüşün yandaşı haline getirmemiş. Böylece değişebilirliği ve gelişme gösterebilirliği yakalamış. Felsefî düşünce tarzını, karşılaştırma yöntemini ve görelilik ilkesini benimsemiş.

Bu da ister istemez bilimsellik ve akılcılığı ön plana çıkarıyor.

Masonluk kendi içinde diyalektik felsefeye de yer vermiş. Buna göre doğayı, toplumu ve düşünceyi karşıtlıklarının çatışması ve aşılmasıyla durmaksızın devindiren ve geliştiren süreç olarak alan masonik görüşler oluşturmuş; bunları ritüellerine serpiştirmiş.

Bu düşünce tarzı yüzyıllar önce bakışlarını dinden ayırıp doğaya çeviren Milet Okulu'nda bile varmış. Nitekim Platon, bilimsiz spekülasyonların insanı ne tür hayallere daldırabileceğini savunarak, örneklerle açıklamalar yapmış.

Her masonun diğer herhangi bir insan gibi bir özel yaşamı var. Masonluk ya da loca ona karışmıyormuş.

Bir de masonik yaşamı var. Bu ise ikiye ayrılıyor; biri dış yaşam, diğeri iç. Dış yaşam, masonların loca toplantısı ve birbirleriyle ilişkilerini kapsıyor. İç yaşam ise kendi dünyaları.

Bir masonun kendi benliğini görmeye, kendisini tanıyıp, bilmeye çalışması gerekli. Bu suretle iç varlığına inip arınabileceği öngörülüyor. Nitekim insanların en hayırlısı gönülleri arınmış olanlar.

Bazı localar kutsal kitaplara çok önem veriyor ama Masonlukta laik düşünce kaçınılmaz bir olgu… Bu yüzden "Kutsal Yasa Kitabı" da denilen kitap kimilerine göre kendi din kitabı iken, kimilerine göre de dinlerin kargaşa ve çelişkilerinden sıyrılıp, "Evrenin Ulu Mimarı" diye adlandırdıkları yüce kudreti simgeleyen kitap olabiliyor.

Her mason, yaratanın niteliği ve kudretini kendi inanışına göre benimseyebiliyor.

Böyle olunca, kimilerinin ileri sürdüğünün aksine Masonluk kendine özgü bir din değil...

Ancak toplumda kimileri toplumsal yaşamı ille dinsel yaşam ile bağdaştırdığı ve bu gibi görüşler kendi dinsel inançlarına uymadığı için, Masonluğu kendi dinlerine aykırı ve farklı bir din olarak görebiliyor.

Bu bir yanılgı ve tümüyle onların sorunu... Bana göre bilgisizlik; hatta bağnazlığın dik âlâsı.

Bu bilgilerin ışığında anlaşılıyor ki; Masonluk akıl, bilim ve bilgelik yolu… Gözlem ve gözleme dayalı akıl yürütme suretiyle, dünyaya ve evrene ilişkin gerçekleri bulma ve birbirine bağlama çabası…

Ancak Masonluğun bir kurum olarak bilimsel bir çalışması yok. Bunu mason olsun ya da olmasın, işi bilimsel araştırma olan bilim adamlarına bırakmış; onların bulgularını değerlendiriyor. Bu açıdan gerçek arayışı, bilgi, öğrenme, araştırma ve gözlem yoluyla elde edilen her türlü gerçek ile kavrayışın tümünün bütünlüğünü kapsıyor.

Bilgelik olarak anılan nitelik, tüm bunların yaşama en doğru ve en yararlı biçimde uygulanabilmesi… Masonlukta safsataya, dogmalara ve bilimsellikten uzak, akıl dışı şeylere yer verilmiyor.

Dışarıda yanlış değerlendirilen ve maddî çıkar ilişkisine dayandırılan kardeşlik, aslında zihin ve ruh birliği, bir tür düşünce ortaklığı… Yasef Bey'in dediği gibi, bu tür kardeşlikte kişinin kendi tercihi söz konusu oluyor.

Din kardeşliği gibi bir duygu bu belki ama masonların dinleri de farklı olabildiğine göre, buna ülkü kardeşliği demek daha doğru.

Duygudan söz edince de aklıma öncelikle "sevgi" geliyor.

Bence sevgi yaratılışın sırrı... Bu da insanlığı ve evreni sevmekten geçiyor. Ondan önce de bir masonun mason kardeşini sevmesi; ailesini, eşini, en azından anası ya da babasını, biyolojik kardeşini, çocuklarını, akrabalarını sevmesi gibi...

Kimi zaman bir insan anasından, babasından, öz kardeşinden, ailesinden nefret edebiliyor. Demek ki, sevgi için kan bağı yeterli değil. Masonluktaki kardeş sevgisi, sonra toplum, ulus ve insanlık sevgisi ise, kişinin hiçbir ön bağlanış zorunda olmadan, bilerek, isteyerek bilinçle oluşturduğu bir sevgi türü.

Oradan Tanrı sevgisine de ulaşılabilir mi?

O da kişinin kendi bileceği bir şey; Tanrı algılayışına bağlı...

Masonluk bu bağlamda kimsenin önüne engel koymuyor. Ancak kişinin kendi tercihlerini bu kurumun içinde başkalarına da dayatmasını engelliyor. Masonluk özgürlükten yana ama özgürlüğün de bir sınırı var.

Yine Bilge Ruh'un bu bilgileri topluma ulaştırmak için bana bir görev verdiğini düşünürken, beni de bu yola sokmak için bir mesaj mı verdiğini düşündüm. Hatta bunun için Yasef Bey ile iletişim kurmamı da o mu sağlamıştı acaba?

Ben de Masonluğa girmeli miydim?

Çok geç olmamış mıydı? Yaşım ilerlemişti.

Olsun!... Gerçi orada işe çıraklıktan başlayacaktım ama bundan ötürü gocunmazdım. Mutlaka öğreneceğim şeyler vardı.

Ayrıca ben de geçmiş bilgi birikimim ve deneyimlerimle sadece genel olarak çevremdeki insanlara değil, masonlara da yararlı olamaz mıydım? Böylece üstlenmiş olduğum görevi hakkıyla yerine getirmez miydim?

Hem Yasef Bey de «Neden olmasın!» dememiş miydi?

Konser sona erdiğinde herkes maestroyu, orkestrayı, koroyu çılgınca alkışladı. Eşim ile ben de katıldık onlara.

Orkestra ve koro sahneyi boşalttıktan sonra dinleyiciler de ağır ağır terk etmeye başladı amfi tiyatroyu. Bu hayli uzun zaman aldı çünkü iki yanda sadece birer çıkış vardı.

Yasef Bey yanında kız kardeşi ile birlikte çıkışa doğru ağır ağır ilerlerken, bir yandan da sağına soluna bakınıyordu. Konser sırasında zihinsel iletişim kurmuş olduğu kişinin de burada, konserde olduğunun farkındaydı da onun kim olduğunu keşfetmeye mi çalışıyordu acaba?

Belki!

Şurası kuşkusuz ki, anılarına inmiş ve hayallere dalmıştı. Bireysel olarak hiçbir zaman erişemeyeceğini bildiği " tam bilgelik" ve hiçbir zaman oluşmayacak "tüm insanların ülkü birliği" yolunda, artık çoğu bitmiş pek azı kalmış yaşamında kendince yararlı adımlar atmıştı ama o bunu yetersiz görüyordu. Tüm insanların kardeş olduğuna inanıyor, onların topluca barış ve mutluluk içinde yaşamalarını öngörüyor, bunun bir gün tüm insanlarca benimsenebileceğine ilişkin umudunu koruyordu; kendisi göremeyecek olsa da...

Bir an yanına gidip resmen tanışsam mı diye düşündüm. Hem kiminle zihinsel iletişim kurmuş olduğunu da öğrensin ve rahatlasın.

Hayır!... Doğru olmazdı. Bence Bilge Ruh bana ruhsal iletişim kurduklarımın sadece düşüncelerini topluma aksettirme görevi vermişti.

O kız kardeşi ile kendi yoluna gitti, ben de eşimle kendi yolumuza.

Bir iletişimden, bir ruhsal yolculuktan daha yeni bilgiler edinerek uyanmıştım.

Arabamızı park etmiş olduğumuz yere doğru yürüyorduk. Bu arada Yasef Bey'in anlatmış olduklarının hepsinin çok anlamlı, toplumun ve insanın yararına şeyler olduğunu düşünüyordum.

Ancak Masonluk kapalı çalışan bir kurumdu.

Buna her insan bu kurumdaki öğretiyi kavrayamayacağı, ters tepki gösterebileceği ya da sırf kendi yararına kullanmaya kalkışabileceği için zorunluluk duymuştu; tarih boyunca gelmiş geçmiş tüm ezoterik kurumlar gibi… Keşke tüm insanlar bunları anlayabilecek, içlerine sindirebilecek düzeye gelmiş olsaydı!... Hele bir de benimser, bir de uygulamaya koyarlarsa dünyanın çehresi nasıl da değişirdi!

Yasef Bey Yahudiydi; hem de dinine bağlı bir Yahudi... İletişim sırasında dininin gereklerini eksiksiz yerine getirdiğini de öğrenmiştim.

Birçok kimse Masonluğu Yahudilik ile özdeşleştirir. Onun için de Masonluğun Yasef Bey'e yabancı gelmediğini söyleyebilir. Diyen olmuştu zaten.

Oysa görülüyor ki, bu kurumun öğretisi, Yahudilikle özdeşleşmek bir yana dursun, Yahudi dininin dogmalarıyla da taban tabana zıt çelişkiler sergiliyor.

Bunu anlayabilmek için, Yahudiliğin ilkelerini bilmek gerek. Bunları burada anlatmanın hiç gereği yok; ancak bir kez daha yineleyerek söyleyebilirim: Masonluğun ilkeleri Yahudi dinine çok ters gelir.

O zaman nasıl olmuştu da Yasef Bey Masonluğa bu kadar bağlanabilmişti?

Sanırım bunun bir tek açıklaması olabilir: Adam dinine bağlı olmasına bağlı ama bağnaz değil; aklını kullanıyor, hem de öncelikli tutarak; dininin kapsamında din adamlarının koymuş olduğu anlamsız ve mantıksız dogmalardan kendini sıyırmasını başarabilmiş. Üstelik bunu daha mason olmadan çok önce yapmış. Aksi takdirde almazlardı onu Masonluğa.

Bir başka açıdan bir dinin dogmaları diğerine ters gelebiliyor ve diğer dinleri yerebiliyorlar. Dinler arasında da tutucuların çekişmesi var.

Kimileri masonların dinsiz, inançsız, ateist olduğunu söylüyor.

Oysa Yasef Bey'in anlattıklarına bakınca, bu kurumdaki ilkeler ateistlerin de kabul edebileceği şeyler değil. Çünkü Ateizmin de kendine göre bir inanç tarzı var.

Kaldı ki, masonlar arasında dinine çok bağlı, Yasef Bey gibi kendi dinlerinin gereğini harfiyen yerine getiren Hıristiyan ve Müslümanlar da varmış. Söz arasında, beş vakit namazını kılan, orucunu tutan, hacca gitmiş Müslüman masonlar olduğundan da söz etmişti. *«Bir tek koyu Katolikler ile Amerika'daki Mormonlar kat'iyen mason olmaz.»* demişti.

Osmanlı'nın son dönemlerinde devletin ileri gelenlerinden çoğunun, bu arada kimi padişahların hatta şeyhülislamların, Hıristiyan dünyasında birçok rahibin mason olduğu söyleniyor.

Demek oluyor ki, Masonluk genelde dinlerin hiçbirine aykırı değil ama hiçbir dinden de değil. Kişilere ise dinsel serbestlik tanıyor.

Peki ama buna karşın niçin bu kadar çok saldırıyorlar bir kurum olarak Masonluğa ve onun üyesi olan masonlara?

Bana göre bu sorunun yanıtı açık: Masonluk dogmalara karşı ve her bakımdan özgürlükten yana… Tüm insanları eşit sayıyor. İşte bu birtakım insanların işine gelmiyor; çıkarlarına dokunuyor. Dolayısıyla onlar da başkalarını Masonluğa karşı kışkırtıyor.

Tarih boyunca toplumların çeşitli sahnelerinde oynanmış olan bir trajedinin benzeri.

Eleştiri

Burada Masonluk ve öğretisinin ayrıntılarına da girmek isterdim ama sanırım bunun için ya mason olmak ve orada yıllarca çalışmak ya da çok geniş çaplı bir araştırma yapmak gerekir. Dışarıdan daha fazla yorum katmam doğru olmaz.

Ancak Masonluk konusu benim için bitmemişti. Konuya bir başka açıdan daha bakıyor, çelişkiler görüyor, kararsız kalıyordum.

İnsanlık yararına ve evrensel bir ülkü uğruna yüzyıllar boyu uğraş veren bu toplulukta da yanlışlar, çekişmeler, kavgalar, benlik çatışmaları, bunların sonunda örgütsel bölünmeler görülmüştü.

Örneğin İtalya'da işin içine Mafya karışmış, bundan ötürü dünya çapında bir skandal doğmuştu. Bunu gazetelerde okumuştuk.

Birçok ülkede dinî, siyasî ve ekonomik boyutlarda çeşitli mason güçleri belirmişti. Bunu ise genelde pek bilmiyorduk ama konuyu biraz karıştırınca hemen belli oluyordu.

Masonluktaki kardeşlik ilkesini kendi çıkarlarına kullanarak yararlanmak isteyenler de olmuştu. Bunlar bir ölçüde kendi hesaplarına başarı elde etmiş, bu arada genelde Masonluğun adını kötüye çıkarmışlardı.

Bilmeyenler, yeryüzünde Masonluğun tek bir örgüt, dehşetli bir güç odağı olduğunu sanabilirdi; sanıyorlardı da... Oysa Masonluk çok zaman önce kendi içinde örgütsel bölünmelere uğramıştı. Hem öyle bir tek değil, çok sayıda bölünme...

Yasef Bey Masonluğa girmenin arifesindeyken, karısı onları evlerinde ziyaret eden kişiye hafif yollu sitem etmişti, kadınları da aralarına almıyorlar diye... Onların kadınları localarına almadığı doğruydu ama kadınların hiçbir yerde mason olamadığı anlamına gelmiyordu bu. Kadıncağız bunu bilmiyordu; nereden bilsin! Belki onları ziyarete gelen mason da bilmiyordu.

Çünkü her mason örgütü, Masonluğun sadece kendi bildiği, kendi benimsediği gibi olduğunu sanıyor. Öyle sanmasa bile öyle olduğunu savunuyor. Üstelik her mason örgütü bunu kendi üyelerine de böyle telkin ediyor.

Bu durumda, mason örgütleri bir yandan dogmalara ve bağnazlığa karşı çıkarak özgürlüğü savunurken, diğer yandan da kendilerine özgü birtakım dogmalar oluşturuyor ve bu bağlamda üyelerini de tek yönlü düşündürerek bağnazlaştırıyor.

Nitekim dünya yüzünde Masonlukta birtakım bölünmeler oluşmasının nedenlerinden biri de bu olsa gerek bence.

Kadınların da mason olabileceğini benimseyenler ile buna şiddetle karşı çıkanlar birbirlerine diş biliyor. Buna karşın, hâlâ Masonluğun dünya çapında bir bütün olduğunu sanan bilgisizler var...

Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere, birçok yerde siyah ırktan olanlar Masonluğa kabul edilmiyor. Bunun üzerine onlar da kendi localarını kurmuş. Beyazların locaları ayrı siyahların ayrı!.. Kadınlar da birçok yerde mason olmuş ama onların locaları da ayrı.

Nerede kaldı Masonluğun evrensel ülküsü?

Bunun yanıtını veremedim. Biraz rahatsız da oldum. *"Keşke ben de mason olsaydım!"* diye düşündüğümde acaba hata mı yapıyordum. Bir bakıma gözümde çok büyüyen bu kurum bir bakıma da küçülüyor.

Bazı mason örgütleri, kendi benimsedikleri ilkelerin gereği, bir kişinin mason olabilmesi için belirli bir dinsel inancı zorunlu tutuyor. Öylesine ki, bu bağlamda herhangi bir dinsel inanç sahibi olmak değil, özellikleri önceden tanımlanmış bir inanca bağlanmak gerekiyor.

Bazılarıysa buna şiddetle karşı çıkıyor, bunun Masonluğun evrenselliğine aykırı olduğunu ileri sürüyor.

Demek ki, dünyada birbirinden çok farklı Masonluk anlayışları var.

Öte yanda kimileri hâlâ dünyada her şeyin başında masonların yer aldığını hatta dünyayı onların yönettiğini ileri sürüp dursun... Masonluk o sözünü ettiği evrensel ülküyü çoktan yitirmiş mi acaba?

Türkiye'de de bir bölünme oluşmuş. Bunu okuduğum kitaplardan öğrenmiş, gerekçesini bir türlü anlayamamış, daha doğrusu kitaplardaki nedeni mantıklı bulmamıştım. Masonluk böyle saçma sapan bir nedenle bölünemezdi. Bu işin ardında başka bir şey olsa gerekti.

Yasef Bey'in ufku genişti; hem Masonluğa o bölünme olayından önce girmişti. Bu konuda ne düşündüğünü sormak isterdim ama fırsat olmamıştı.

Kimileri daha fazla güç kazanmak için mason localarına sızmış, bireysel yarar sağlamaya çalışmış. Sonra da Masonluğun adı bir "çıkar kurumu"na çıkmış. Yasef Bey ise Masonluğun nurundan pay almış, ülküsünü benimsemiş, kendini geliştirmek için elinden geleni yapmış.

Ancak demek ki, masonların arasında bu bağlamda hiç başarılı olamayanlar da var. Yasef Bey, kendisiyle birlikte Masonluğa girmiş olan iki kişinin sonra ayrılmalarına pek üzülmüş ama kim bilir onlar belki de doğrusunu yapmış, uyum gösteremedikleri bir kurumdan kendi dilekleriyle uzaklaşmışlar.

Fakat dediğine göre, biri Masonluğu eleştirmeye hatta yıpratmaya kalkışmış. Ayıp değil mi? Bu ne biçim masonluk!

Masonlardan kimisi de sırf mason olabildiği için kendini toplumdan farklı görüyor, büyüklük kompleksine kapılıyor. Bunu Yasef Bey ile hiç görüşmüş olmasam da biliyorum. Kitaplarda açıkça böyle demese de ayan beyan belli. Mason olduğu söylenen kişilerin adlarına bir bakın, sonra o kişilerin kimliklerine ilişkin bir araştırma yapın, görürsünüz.

Bunların arasında aşırı ölçüde materyalist olup, akıl ve bilimden başka gerçek tanımayan, inanç ve duyguları hiç önemsemeyen hatta kötüleyen, Masonluğa da kendi eğilimlerine göre yön vermeye çalışanlar bile var. Onlar da dogmalara ve bağnazlığa kökünden karşı olduklarını ileri sürüp durur ama anlaşıldığı kadarıyla kendi dogmalarını genç masonlara zorla kabul ettirmeye girişmişler.

Loca içinde tartışılması yasaklanmış din ve politika bakımından değilse de başka nedenlerle çekişmeler görülebiliyor. Örneğin birlikte iş yapan ya da alış verişte bulunun kardeşler arasında uyuşmazlık çıkabiliyor ve bu locanın genel havasına bile yansıyabiliyor.

Masonlar arasında politikacılar da var ama bu masonik ilkelere aykırı değil. Sadece locaya politika sokmaları sakıncalı. Burada da geniş bir özgürlük fakat hassas bir denge de var.

Masonlara alçak gönüllü olmaları öğütleniyor ama insan egolarından kolayca sıyrılamıyor hatta kendini kanıtlama kaygısını gideremiyor. Nitekim Yasef Bey de bir ara gerek toplantılarda gerekse yemekte bu nedenle konuyu saptıranlardan, kendi yönüne çekerek kendini gösterme hevesine kapılanlar olduğundan yakınmıştı. Hatta bu bağlamda öyle bir örnek vermişti ki, apışıp kalmıştım.

Adını söylemiş olduğu, medyatik çevrede hayli ünlü bir kişiden söz etmişti. Masonluğun ilkeleri, hele alçak gönüllülük ve kardeşlik düşünülünce, yaptığı iş inanılır gibi değil…

Herhangi bir mason, locasında önceden bir görev alır, uzmanı olmasa, pek iyi bilmese de belli bir konu üzerinde araştırma yapıp çalışır, sonra bulgularını derleyip toparlar, toplantıda sunarmış. Söz konusu olan kişi Yasef Bey ile aynı locadaymış. Sunumu yapılacak konu üzerinde o da kendi başına çalışmalar yapar, toplantıda öncekinin sunumu bittikten sonra söz alır, onun ne kadar eksik ve yanlış bir çalışma yapmış olduğunu, anlattıklarının doğrusunun nasıl olması gerektiğini ortaya serermiş. Sırf eleştirmiş olmak için eleştirirmiş.

Yasef Bey'in de başına gelmiş böyle bir durum. Ona da pek iyi bilmediği bir konu üzerinde çalışma görevi vermişler ama o önlemli davranmış. Toplantıda o kişinin adını belirterek, konu hakkında onun daha bilgili olduğunu söyleyip, sözün önce ona verilmesini istemiş. Bunun üzerine o kişi hiçbir şey söylememiş.

Bütün bunlara karşın, -daha önce de dediğim gibi- bir kurum olarak Masonluğa kusur bulmak anlamsız hatta yanlış olur. Kurumun temelinde çok iyi ve çok güzel ilkeler var. Fakat masonlar yani insanlar onu değiştirmiş, açıkça yozlaştırmış, üyesi oldukları bu örgütü zıvanasından çıkarmışlar. Kusur, mason olan ama bu kurumun ilkelerini gerektiğince içine sindirememiş kişilerde. Bu dinlerde bile böyle değil mi?

Bunları düşünürken, 19. yüzyıl başlarının ünlü Fransız düşünür ve yazarlarından Volney'in bir yazısını hatırladım. Şöyle özetleyebilirim:

"Devrin yöneticisi, dinlerdeki farklılık ve çekişmeleri önlemek için birkaç dinin önde gelenlerini huzuruna çağırır. Bakar ki karşısında birbirleriyle çekişen binlerce kişi var. «Ben birkaç din var sanıyordum, siz dinleri bile bölüp kendinize göre yozlaştırarak, çıkarlarınızı da gözeterek aranızda çekişmelere girdiniz. Dinlerinizi bölük pörçük ettiniz. Dinin birleştirici unsurunu, ayırım yönünde kullandınız» der."

Nitekim Yasef Bey de Masonluğa girdiği sıralarda gördüğü her şeyden sitayişle söz etmesine karşılık, gerek locasında sonradan yapılmış olan birtakım değişikliklerden gerekse masonların Masonluk ile bağdaşmayan tutum ve davranışlarından yakınmamış mıydı?

Demek ki, Masonluğu bir kurum olarak ayrı bir kefeye koymalı, bireysel olarak masonları ayrı… Fakat tartmamalı.

Masonluk hakkında bayağı çok bilgi edinmiştim ama kafam da kazan gibi olmuştu. Birçok konunun çözümünü, konserden sonra da düşündüm ve anlaşılan daha çok düşünecektim.

Bana tek bir çıkar yol var gibi geliyordu.

Olay şu: İnsanlık için çok güzel amaçlarla ve çok güzel yöntemlerle çalışan bir kurum oluşturulmuş. Ancak bu kurumun üyeleri zaman içinde kurumu yozlaştırmış.

Demek ki, böyle yapanları kurumdan uzaklaştırmak gerek… Bu ise hiç de kolay değil hatta belki olanaksız.

Şu halde önce kurumu ortadan kaldırmalı… Silmeli, yok etmeli. Böylece ortada Masonluk diye bir şey kalmamalı.

Örgütsel bakımdan Masonluk kalmayınca masonlar da kalmaz.

Sonra her şeye yeni baştan, sıfırdan başlamalı. Bu kez çok özenli olmalı; tarihte görmüş olduğumuz, antik çağın ezoterik kurumları gibi yapmalı. O zaman belki günümüzden yüzyıllar sonra ortaya asıl olması gerektiği gibi bir Masonluk çıkabilir.

Böyle bir şeye gerek var mı?

Bunun yanıtını veremedim.

[Bu kitap kuşkusuz burada bitmiyor ama doğrudan Masonluk ile bağlantılı anlatımların hepsi bu kadar. Dolayısıyla biz de bu aktarıma son verdik. İsteyenler kitabın tamamını okuyabilir. Piyasada hâlâ var.]